

1905-04-21

SENDER

Johan Rohde

RECIPIENT

Jens Ferdinand Willumsen

FACTS

Document type:
Letter

Language:
Dansk

Sender's location:
København (Danmark)

Mentioned people:
Bing & Grøndahl
Det Kongelige Danske Kunstakademi
Mette Sophie Gauguin
Paul Gauguin
Viggo Jastrau
Kunstforeningen
Kunstnerforeningen af 18. November
Jacob Lachmann
Edvard Munch
Th. Oppermann
F. Riise
Ane Marie Rohde
Joakim Skovgaard
Henry van de Velde
M.H. Wilhjelm
Juliette Willumsen
Asa (Zöylnér) Rohde

Archive:
J.F. Willumsens Museum
Arkivkasse: A/III/1 - R

Mentioned exhibitions:
1906-2-20 - 1906-3-18, J.F.
Willumsens udstilling i
Kunstforeningen
1905-6-1 - 1905-10-?, IX.
Internationalen Kunstausstellung im
Kgl. Glaspalast zu München (1905)

TRANSCRIPTION

21.IV.1905
Nybrogade. 12
København
Kjære Ven.

Tak for Deres to Breve. Jeg skal nu i Helligdagene tage dem frem igjen og besvare Deres mange forskellige Spørgsmaal saa udførlig som muligt –
– De begynder med en Forespørgsel om Münchenerudstillingen. I Anledning af denne blev der fra 18 Nov^s Sekretær udsendt Indbydelse – ikke af den frie Udst. – og har De ikke modtaget nogen maa de klage til ovennævnte Sekretær Hr. Wilhjelm (jeg tror Adr. er Sortedamsgade · 3). Dernæst er der Udst. i Kunstforeningen. I denne Sag har jeg talt med Sekretæren Hr. Oppermann, som hvis De ikke selv kommer her til Byen i Forening med Jastrau vel sagtens kommer til at ordne Oph. og. s. v., med mindre De udtaler Ønsker om at faa en anden nærmere udpeget Mand til at gjøre dette.

Med Hensyn til Udstillingens Karakter, da fraaader Oppermann en samlet retrospektiv Udst. og i lige Maade en Studie eller Skitseudstilling; men tilraader stærkt en "Eliteudstilling", hvorved han forstaa en Samling af Deres betydeligste forskelligartede Arbejder fra Deres forskellige Perioder, som mest matte karakterisere Dem. Han siger at hans Erfaring fra Kunstforeningen viser, at saadanne med Skjønsomhed gjorde Udvalg med Udelukkelse af alle mindre betydelige Arbejder ere dem, der har taget sig bedst ud og gavnet den enkelte Kunstner mest. – Joakim Skovgaard har nyligt haft en saadan Udstilling og han raader Dem at følge hans Eksempel.¹

Saa skriver De noget om Deres egne økonomiske Forhold og sammenligner dem med mine. De kommer tilbage igjen til denne Sag og nøder mig derfor til at tale om Ting, som det bedste er ikke at røre for meget ved.

De synes at mene, at vi herhjemme er de begunstigede; – De taler om mine hemmelige Hjælpekilder o.s.v., medens De selv er den forskudte. Ja hvad min Guldflood angaar, saa skal jeg saamæn gjerne oplyse Dem om den, skjønt jeg ellers ikke plejer at fortælle Folk derom – Min Moder er saa god, skjønt hun saamæn godt

kunde bruge Pengene selv, at betale min Husleje, og hvad vi bruger derudover – og naar man har Kone og Barn og skal dyrke sin Kunst efter fattig Evne – bruger man jo noget mere, maa min Kone og jeg fortjene ved vort Arbejde, blandt andet ved, at hun oversætter fra Dansk til Engelsk, jeg ved at sidde og tegne Beslag for Gjortlere eller udføre Tegninger for

Snedkere, ikke altid lige morsomt og meget lidet lønnende (20 kr fr. Ex for en Tegning, eller Voxmodel, som De véd kan koste en meget Hovedbrud, naar den ikke skal være nogen Efterligning), saa har jeg endelig Elever, og den Tid der bliver tilbage, kan jeg saa male i. Nu har jeg iaar været saa heldig ganske uventet at sælge nogle Billeder, hvoraf nogle er malede for adskillige Aar siden, mens der er Aar, hvor jeg næsten intet eller intet har tjent – ifjor Ex. Saa De ser, at der dog er noget tilbage endnu, inden jeg bliver Millionær.

Hvis De saa til Sammenligning betragter Deres egne Forhold, saa vil De finde, at De mens De endnu var i Tyverne kunde gifte Dem første Gang (jeg har absolut ikke kunnet det paa Grund af mine økonomiske Forhold, før jeg var nær de halvhundrede) De vil endvidere erindre, at De uden at bryde Dem det mindste om Udkommet var i Stand til i mange Aar, saalænge De selv vilde, at kunne ofre Dem udelukkende for Deres Kunst uden at tænke paa selv at fortjene noget. De kunde bo i flere Aar i Paris, og da De kom hjem fik De Deres eget Hus og Hjem med Værksteder, Brændovne o.s.v. og senere blev De Leder af en af de største Fabrikker her i Byen med Gage som en Professor ved Københavns Universitet. De har kunnet gøre 3 Rejser til Amerika, jeg har aldrig haft Raad til at gøre én, og De har endelig kunnet bosætte Dem i Paris.

– Ja, kjære Ven, jeg skulde virkelig ikke have mindet det om dette, om De nu ikke omtrent i hvert Brev, De skriver antyder, at vi andre kan sagtens det er os der er ovenpaa. Thi det er et ganske forkert Ræsonnement. Endelig kunde De ogsaa meget godt have haft et Publikum at sælge til; men hvergang De er kommen hjem og er begyndt at faa Fodfæste og Deres Venner paa forskjellig Maade har sat noget ind for Dem, rejser De Deres Vej, eller slaar ind paa en ny Retning. Der maa virkelig en Smule Taalmodighed til; mange af os herhjemme kunne tale med herom.

II

Men nu nok herom – det er ikke mig der har ønsket denne Udvikling. – Men nu Deres egne Forhold i Øjeblikket, ja da havde jeg jo haabet, at De skulde have solgt i hvert Fald Skitsen til Lachmanns Billeder. Jeg spurgte en af Kunstforeningens Bestyrelse forleden Dag, om Foreningen ikke kunde købe noget af Dem, men fik det Svar, at de nævnte Skitser nok ikke maatte sælges enkeltvis, og alle tre kunde man ikke købe.

De taler saa om den Udvej ved en Indsamling at faa tilvejebragt en Sum til at købe Deres store Portræt – Jeg tror dette er ganske ugjærligt, da man i de Kredse, hvor man vilde interessere sig for Planen, ikke netop har mange Penge tilovers.^x Man forsøgte for nogle Aar siden at faa kjøbt et større Billede af Joakim Skovgaard, men maatte opgive Planen.

De nævner unge begejstrede Kunstnere men hvor er de. Naar Talen har været om Deres Billeder har der, jeg har været tilstede, været mine jævnaldrende, der har maattet bryde en Landse for Dem imod de unge eller yngre – saaledes er Forholdene.

En slet og ret Indsamling støder endvidere paa den Hindring, at det jo er bekjendt for alle og enhver, at Deres Fader er en meget velhavende Mand efter mine Forhold næsten rig Mand, der kun bruger $\frac{1}{4}$ af, hvad han har om Aaret og sætter de $\frac{3}{4}$ paa Rente. Og da han er Enkemand og ikke har andre Børn end Dem, er det urimeligt at faa Folk til at indse, at De kan være trængende.

De er jo imidlertid trængende, jeg ved det og fra andre end Dem selv; hvad kan der da gøres for Dem? – ja det eneste Deres Venner (med mindre de ogsaa har nogle rige Venner) kan gøre for Dem, ¹⁾ det er at støtte Deres Anseelse og saa ²⁾ søge at skaffe Dem noget Arbejde. Og i dette har man allerede, før Deres Brev kom været i Virksomhed for Dem, og jeg tror at kunne glæde Dem med, at Sandsynligheden er for, at De i den nærmeste Tid vil kunne faa et Arbejde at udføre.^x et arbejde som maatte kunne interessere Dem. Da det imidlertid ikke er mig, der har Æren derfor, vil jeg ikke komme nærmere ind der paa, men skal bede rette Vedkommende om at fremskynde Sagen.

Forøvrigt tror jeg desværre ikke, at Forholdene her i Norden i Øjeblikket vil være Dem mere gunstige, end da De rejste; jeg tror, at De da slap Chancer, der ikke er mere, og jeg tror ikke, at De skal vente Dem noget af en Tourné i Sverrig og Norge. Jeg siger Dem dette for, at De ikke skal blive skuffet. Jeg tror, at det Sted De i Øjeblikket vil have de bedste Muligheder for at sælge noget, er i Tyskland. Her (i Tyskland) er der i Øjeblikket ikke mange betydelige Mænd paa Kunstens Omraade, men stadig megen Begejstring for det nye eller nyeste. Van der Velde blev trukket fra en beskeden Virksomhed i sit Hjem til Berlin, hvor han skal have tjent mange Penge, Munch (Edv.) fortalte mig forleden Dag, at han havde mange Bestillinger i Tyskland. Fru Gauguin har nyligt solgt nogle af sin Mands Arbejder samme Steds for ret god Betaling. o.s.v. Jeg tror, at om De er nødt til at forlade Paris, saa forsøg Tyskland. – Naa men forhaabentlig kommer De nu snart herhjem i Anledning af ovennævnte Arbejde, og vi kunne da mundlig drøfte Deres Forhold.

Har De forsøgt at søge Kunstakademiet om et Stipendium, det burde De nu gøre.

Den Kassekredit, som jeg talte med Fru Faber om, kunde naturligvis meget let ordnes, om Deres Fader vilde yde sin Medvirkning.

Hvis Deres Fader vilde gaa i Kaution for Dem, kunde De sikkert uden at

han behøvede at give Dem kontante Penge faa en Kassekredit i en herværende Bank, saa at De i Aarenes Løb kunde hæve, hvad De behøvede indtil en vis større Sum. Jeg har Indtrykket af, at Grunden til, at Deres Fader ikke vil hjælpe Dem, er den, at han ikke vil at hans Penge skal vandre tilbage igjen hertil til Juliette Willumsen; men naar det gaar op for ham, at der nu er Tale om at skaffe Dem selv det daglige Udkomme maatte han dog kunne blødgøres. – Forresten har Fru Juliette det meget sørgeligt, økonomisk kniber det saaledes for hende, at hun ofte maa henvende sig til sine Venner, og legemligt er hun meget pint og nedbrudt, hendes Tilværelse er i Øjeblikket saa ulykkelig, at hun helt har afbrudt Forbindelsen med sine gamle Venner

–

Ja nu er der ikke Plads til mere i Dag. Jeg haaber at det maa lysne op for Dem og sender Dem mine gode Ønsker. Deres hengivne Ven Johan Rohde

Riise sendte mig to Fotografier efter to af Lachmannerne, hvilke jeg strax afsendte til Berlin for om det ikke var for sent at faa dem afbildede i Artiklen i "Kunst und Künstler".

¹ Joakim Skovgaards retrospektive udstilling i Kunstforeningen (1905-2-9 - 1905-3-5). Se værklisten i KUNSTFORENINGENS ARKIV 1825-1925:
<https://kunstforeningen.ktdk.dk/udstillinger/1905/joakim-skovgaard-1905>

OMTALTE VÆRKER

- J.F. Willumsens maleriserie: *Moder og datter i tre alderstrin* (1904). lie på træ. Privateje

21. IV. 1905
Nyboegade. 12
Kjøbenhavn.

Kjære Ven.

Tak for Dens to Breve. Jeg skal nu i Helligda-
gene tage Dem frem igjen og besvar Dens mange
frygtelig Spørgsmål saa udførlig som muligt.

— De begynder med en Forespørgsel om Münche-
nes udstillingen. I Anledning af denne blev der
fra 18 Nov. Sekretat indend. Indbydelse — idet
af den fri Ust. — og har De ikke modtaget nogen
med d. klag, til ovennævnte Sekretat H. Wil-
helm (i to Ad. ^{Lørdagsmorg. 3} ~~Dansk~~).

Dernæst de Ust. i Kunstforeningen. I denne
Sag er der is. tal med Sekretat H. Oppermann,
som hvis De ikke selv kommer her til Byen
i Forening med Jactan vil sejlens komme til
at være Oph. og s. v. hvis De ikke, med mindre
De indlever Forsat om at gøre en anden me-
re indpæget Mand til at gøre dette.

Med hensyn til Udstillingens Komité, da fra-
vaar Oppermann en samlet skotsk Ust.
og i lige Mængde en Fjende eller Fjendskilling;

Riser send mig to Fotografier af de to af Lædermændene, hvilke jeg tror specielt til Deltagelse for om de ikke var for
send af for den afsluttede i Al. E. L. i Kunst og Kunstler.

men klæder, stolt en Helværdighed, hvormed han
forstaaer en Lærling, og Dens helværdige forskyldte
adskillige Andetde for Dens forskyldte Rindes, som muel
muelte bealvise. Den. Den sig, at haan Lærling
for Kæmpeforværgen vise, at veadsaa med Lærling
hæd gjorde Lærling med Lærlinghuden og ellers muelte
helværdig Lærling vise den, at han taget sig selv
ind og gaaet den indvold Kæmpe med. - Jæntem
Lærling har muelte haan en veadsaa Lærling
og han veadsaa Den at sig, haan Lærling.

Saa veadsaa De noget om Dens egne økonomi-
ske Forhold og sammenlignes Dens med mine.
De kommer hithier, i den til denne Sag og veadsaa
de mig derfor til at tale om Ting, som det bedste
at ellers at veadsaa for noget vead.

De siges at mine, at vi hvidgaaes og de be-
gaaet hithier, - De taler om mine hvidgaaet hithier
pærlig. o. s. v., medens De selv er de forskyldte.

Ja, hvid min Guldforst angaa, saa skal jeg
saaesaa gjennem guldforst Dem om de, hvidt sig
ellers ikke guldforst og fortælle Talt dem. - Min
Mord er saa god, hvidt min saamen god

hvidt sig. Pærlig selv, at hvidt min hvidt,
og hvidt i hvidt veadsaa - og saa saa ha
hvidt og Dens og skal guldforst sin hvidt og guldforst
Lærling-hvidt, saa is noget vead, saa min hvidt
og is guldforst vead vead Lærling, hvidt vead vead,
at hvidt veadsaa for Dens til hvidt, sig
vead at veadt og guldforst Lærling for Guldforst eller
veadt hvidt guldforst for Lærling, ellers veadt
hvidt veadsaa og noget hvidt veadsaa. De ha
is is for en guldforst eller veadsaa, som De vead
haan hvidt en noget hvidt vead, saa, den is
skal veadsaa noget guldforst. Saa ha is veadt
Lærling, og den Tid de, hvidt hithier, saa is vead
muelte is. Min ha is is veadsaa saa hithier
guldforst veadsaa at veadt noget veadsaa, hvidt
noget en muelte for veadt. De veadsaa, min
de er De, haan is muelte indt eller indt
haan hithier - is is is. Saa De vead, at de is
er noget hithier, veadt, inden is hithier veadsaa.

Saa De saa til sammenligning hithier Dens
egne Forhold, saa vil De finde, at De mine
De veadsaa is i guldforst hvidt guldforst Dem forst guldforst

A III. 1-R

(jag har absolut inte kunnat det pga Gränsen af min
oekonomiska Författning, för jag var när de halshimbede)

De vil emviden erinra, att De inden at bryd Dem
det minsta om Utkommet av. Stund till i många
Åar, så länge De selv vilde, att ^{kunna} öfver Dem i detalutkländ
för Dem kunnat inden at tänka på ^{selv och fristående något} ~~Det~~
De kunnat ha i flera Åar i Paris, og de De som
tjem för De Dem eget Hus og Hjem med Væst-
steder, Drænderne o. s. v. og senere blev De Leder
af en af de største Fabrikker her i Byen med Gaar-
som en Professor ved Kjöbenhavns Universitet.
De har kunnat gjøre 3 Rejser til Amerika, og
har aldrig haft Raad til at gjøre en, og De
har endelig kunnat besøge Dem i Paris.

— Ja, Kjære Ven, jeg skælder virkelig ikke har
mindet det om dette, og De vil ikke ombesør
i hvad Ord, De skriver antyder, at vi enden kan
sagles det er os de er oven paa. Thi det er
et ganske forst Ræsonnement. Endelig künde
De ogsaa meget godt have haft et Publikum
at selv til; men hvi ang De er kommen
hjem og er begyndt at for Fortælle og Deres
Venner paa forskellige Maader har sat noget ind
for Dem, rejse De Dem Vej, eller skal ind paa
en ny Retning. De skal virkelig en fornuftig Tælmorsig hest, og
mange af os helhjertede kunne tale med herom.

BREED: 15. III. 1903 A 11. 1-2

Common for miles. One seen at the birth of Jackson. Tangled, green with spiny Buds.

II.

II.

II.

II.

eller sine Forhold med en Mand, der kun
bruger $\frac{1}{4}$ af, hvad han har, og Læst & sætter
de $\frac{3}{4}$ paa Bænk. Og de har en Indkomst
& de har andre Børn end Dem, & det er
mest af for Tølt til at indse, at De kan
være travende.

De ^{er} ~~er~~ imidlertid travende, og ved det
og for andre end Dem selv, hvad kan de
da gjøre for Dem? - ja det eneste Dem kan
være (med mindre de gerne kan angå mig, kan
når) kan gjøre for Dem, det er at stikke
Deres Ansættelse og sætte sig at skaffe Dem
noget Arbejde. Og: dette kan man allerede
for Dem gøre som selv i Videnskab
for Dem, og jeg tror at kunne glæde Dem
med, at Læseglædeligheden er for, at De i den
nærmeste Tid vil kunne få et Arbejde at
udføre*. Da det imidlertid ikke er mig, der
har Ansvaret, vil jeg ikke komme nærmere
end de par, men skal bede dette Vidkomme
meget om et fremtidigt Læse.

* et Arbejde som måtte kunne interessere Dem.

Forrige tror jeg desuden ikke, at Forholdene her
i Norden i Øjeblikket vil være Dem mere
gunstige, end de De rejste i; jeg tror, at De
de slip Chances, der ikke er mere, og jeg tror
ikke, at De skal være Dem noget af en Tournee
i Sverige & Norge. Jeg siger Dem dette for, at
De ikke skal blive stæpt. Jeg tror, at det Læse
de i Øjeblikket vil have de bedste Muligheder
for at sætte sig, og i Tydskland. Her er der i
Øjeblikket ikke mange betydelige Mænd som Kunsten
Område, men stadig mange Begjæring for det
særlige eller nye. Van de Vilde skal trods for
en betydelig Videnskab: det Hjerte til Paris, hvor
han skal have haft mange Bøger, Minder (Elev)
forlæst mig forleden Dag, at han havde mange De
stillinger i Tydskland. Fri Gæstgiver kan meget sagt
angå og se mange Arbejder, somme Tider for et
godt Billed. o. s. v. Jeg tror, at om De er ved
at et forleden Paris, så som jeg Tydskland.
Når man forhævede, kommer De om snart
helt hjem i Aftens og omvendt Arbejde, og vi
kunne da meget godt have Dem Forhold.
Hvis De forresten er sig Kunstakademiet om et
pendulum, det kender De mig godt.